

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 157/20

Luxemburg, 9 december 2020

Arrest in zaak C-132/19 P
Groupe Canal + / Commissie

Het Hof verklaart een besluit van de Commissie nietig waarbij toezeggingen verbindend worden verklaard die door een onderneming zijn gedaan om de mededinging op de markten in stand te houden

De omstandigheid dat de medecontractanten van een onderneming die heeft toegezegd om bepaalde contractuele clausules niet na te komen, zich tot de nationale rechter kunnen wenden, kan de gevolgen van dat besluit van de Commissie voor de contractuele rechten van die medecontractanten niet opheffen

Paramount Pictures International Ltd en haar moedermaatschappij Viacom Inc. (hierna gezamenlijk: „Paramount”) hebben licentieovereenkomsten voor audiovisuele inhoud gesloten met de belangrijkste betaaltelevisiezenders van de Europese Unie, waaronder Sky UK Ltd en Sky plc (hierna gezamenlijk: „Sky”) en Groupe Canal + SA.

Op 13 januari 2014 heeft de Commissie een onderzoek ingesteld naar mogelijke beperkingen die een belemmering vormen voor de verrichting van betaaltelevisiediensten in het kader van de betrokken licentieovereenkomsten, teneinde de verenigbaarheid ervan met artikel 101 VWEU en artikel 53 van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (hierna: „EER-Overeenkomst”) te beoordelen. In het kader van dit onderzoek heeft zij Paramount op 23 juli 2015 een mededeling van punten van bezwaar gezonden, die betrekking had op bepaalde clausules van de door Paramount met Sky gesloten licentieovereenkomsten. Het ging meer bepaald om twee samenhangende clausules, waarvan de eerste beoogde de mogelijkheid voor Sky uit te sluiten of te beperken om in te gaan op spontane verzoeken van consumenten die in de EER, maar buiten het Verenigd Koninkrijk en Ierland verblijven, om televisiedistributiediensten te leveren, terwijl de tweede clausule Paramount verplichtte om in haar overeenkomsten met de in de EER maar buiten het Verenigd Koninkrijk gevestigde omroeporganisaties een clausule in te voegen die een soortgelijk verbod voor deze omroeporganisaties behelsde met betrekking tot dergelijke verzoeken van consumenten die in het Verenigd Koninkrijk of in Ierland verblijven. In dit verband was de Commissie van mening dat overeenkomsten die door toedoen van dergelijke clausules leiden tot absolute territoriale exclusiviteit, een mededingingsbeperking „naar strekking” in de zin van artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst kunnen vormen, aangezien zij opnieuw barrières opwerpen tussen nationale markten en in de weg staan aan de doelstelling van het Verdrag die ertoe strekt een interne markt te vestigen. Bij brief van 4 december 2015 heeft de Commissie deze beoordeling en een voorlopige conclusie meegedeeld aan Groupe Canal + als belanghebbende derde.

Paramount heeft toezeggingen gedaan om tegemoet te komen aan de door de Commissie uiteengezette bezorgdheden. Paramount heeft zich in dit verband met name bereid verklaard om de in haar licentieovereenkomsten met de omroeporganisaties opgenomen clausules die leiden tot een absolute gebiedsbescherming van deze omroeporganisaties, niet langer na te komen, noch stappen te ondernemen om ze te doen eerbiedigen.

Nadat de Commissie kennis had genomen van de opmerkingen van belanghebbende derden, waaronder Groupe Canal +, heeft zij bij besluit van 26 juli 2016¹ (hierna: „omstreden besluit”) de

¹ Besluit van de Europese Commissie van 26 juli 2016 inzake een procedure op grond van artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst (zaak AT.40023 – Grensoverschrijdende toegang tot betaaltelevisie).

aldus gedane toezeggingen aanvaard en verbindend verklaard, dit overeenkomstig artikel 9 van verordening nr. 1/2003². Daarop heeft Paramount Groupe Canal + kennisgegeven van de inhoud van de aldus verbindend verklaarde toezeggingen en de gevolgen daarvan, met name van haar voornemen om niet langer te zorgen voor de eerbiediging van de aan Groupe Canal + toegekende absolute territoriale exclusiviteit op de Franse markt. Aangezien Groupe Canal + van mening was dat dergelijke toezeggingen, die waren gedaan in het kader van een procedure waarbij alleen de Commissie en Paramount betrokken waren, haar niet konden worden tegengeworpen, heeft zij bij het Gerecht beroep tot nietigverklaring van het omstreden besluit ingesteld, dat bij arrest van 12 december 2018³ is verworpen. In zijn arrest van 9 december 2020 stelt het Hof evenwel vast dat het Gerecht blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting bij de beoordeling of de uit het omstreden besluit voortvloeiende aantasting van de belangen van derden evenredig is. Bijgevolg wijst het Hof de vorderingen van Groupe Canal + in hogere voorziening toe, vernietigt het aldus het bestreden arrest en doet het de zaak zelf af door het omstreden besluit nietig te verklaren. In deze context verstrekt het Hof nadere toelichting bij de wijze waarop de respectieve bevoegdheden van de Commissie en de nationale rechterlijke instanties bij de uitvoering van de mededingingsregels van de Unie op elkaar aansluiten.

Beoordeling door het Hof

In de eerste plaats oordeelt het Hof dat het Gerecht terecht het middel inzake misbruik van bevoegdheid heeft afgewezen. Met dit middel werd in wezen beoogd aan te tonen dat de Commissie de wetgevingsprocedure betreffende geoblocking had omzeild door het omstreden besluit vast te stellen. In dit verband deelt het Hof met name de opvatting van het Gerecht dat zolang deze wetgevingsprocedure niet heeft geleid tot de vaststelling van een wetgevende tekst, zij geen afbreuk doet aan de bevoegdheden van de Commissie krachtens artikel 101 VWEU en verordening nr. 1/2003. In casu staat vast dat het omstreden besluit op grond van dergelijke bevoegdheden is vastgesteld vóór het einde van de betrokken wetgevingsprocedure.

In de tweede plaats oordeelt het Hof dat het Gerecht geen blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door de argumenten van Groupe Canal + van de hand te wijzen die ertoe strekten de rechtmatigheid van de betrokken clausules in het licht van artikel 101, lid 1, VWEU, en dus de ongegrondheid van de aan het omstreden besluit ten grondslag liggende bezorgdheden, aan te tonen. Bovendien is volgens het Hof geen sprake van een ontoereikende motivering door het Gerecht. Aangezien de betrokken licentieovereenkomsten clausules bevatten die tot doel hadden de grensoverschrijdende uitzending van de betrokken audiovisuele inhoud uit te sluiten en daartoe een door wederzijdse verplichtingen gewaarborgde absolute gebiedsbescherming aan de omroeporganisaties toekenden, kon het Gerecht rechtsgeldig vaststellen dat dergelijke clausules – onverminderd een eventueel besluit waarbij na een volledig onderzoek definitief wordt vastgesteld of er sprake is van een inbreuk op artikel 101, lid 1, VWEU – de Commissie ertoe konden brengen mededingingsbezwaren te formuleren. In dezelfde optiek benadrukt het Hof dat de beoordeling van het mededingingsbeperkende karakter van de betrokken gedraging in het kader van een op grond van artikel 9 van verordening nr. 1/2003 vastgesteld besluit voorlopig van aard is. Het Gerecht heeft dus eveneens terecht geoordeeld dat artikel 101, lid 3, VWEU enkel kan worden toegepast wanneer voorafgaandelijk een inbreuk op artikel 101, lid 1, VWEU is vastgesteld, en daaruit afgeleid dat het in het kader van de toetsing van de wettigheid van een dergelijk besluit geen uitspraak hoefde te doen over grieven die waren ontleend aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 101, lid 3, VWEU.

In de derde plaats onderschrijft het Hof het oordeel van het Gerecht dat de Commissie rechtsgeldig voor de gehele EER mededingingsbezwaren tegen de betrokken clausules kon opwerpen, zonder dat zij verplicht was om de betrokken nationale markten een voor een te onderzoeken. Aangezien de betrokken clausules ertoe strekten de nationale markten af te schermen, heeft het Gerecht terecht in herinnering gebracht dat dergelijke overeenkomsten de goede werking van de interne markt konden ondermijnen en daardoor afbreuk deden aan een van

² Verordening (EG) nr. 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen [101 en 102 VWEU] (PB 2003, L 1, blz. 1).

³ Arrest van 12 december 2018, Groupe Canal +/Commissie, [T-873/16](#).

de voornaamste doelstellingen van de Unie, ongeacht de situatie die heerste op de nationale markten.

In de vierde plaats onderzoekt het Hof de grief dat het Gerecht bij zijn beoordeling van de invloed van het omstreden besluit op de contractuele rechten van derden, zoals Groupe Canal +, blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting, in het bijzonder uit het oogpunt van het evenredigheidsbeginsel. Het Hof wijst er om te beginnen op dat de Commissie in het kader van artikel 9 van verordening nr. 1/2003 niet alleen dient na te gaan of de gedane toezeggingen tegemoetkomen aan haar mededingingsbezwaren, maar ook of zij invloed hebben op de belangen van derden, om ervoor te zorgen dat hun rechten niet volledig worden uitgehold. Zoals het Gerecht zelf heeft opgemerkt, vormt het feit dat de Commissie de toezegging van een marktdeelnemer verbindend heeft verklaard, namelijk de toezegging om bepaalde contractuele clausules buiten toepassing te laten ten aanzien van zijn medecontractant (bijvoorbeeld Groupe Canal +), die slechts een belanghebbende derde was en niet daarmee had ingestemd, een inmenging in de contractvrijheid van die medecontractant die verder gaat dan hetgeen in artikel 9 van verordening nr. 1/2003 is vastgesteld.

In deze context oordeelt het Hof dat het Gerecht dergelijke medecontractanten niet kon verwijzen naar de nationale rechterlijke instanties om hun contractuele rechten te doen eerbiedigen zonder daarbij voorbij te gaan aan artikel 16 van verordening nr. 1/2003. Deze bepaling verbiedt deze rechterlijke instanties beslissingen te nemen die in strijd zijn met een eerder besluit van de Commissie ter zake. Een beslissing van een nationale rechterlijke instantie waarbij een marktdeelnemer wordt verplicht om zijn bij besluit van de Commissie verbindend verklaarde toezeggingen niet na te komen, zou immers kennelijk in strijd zijn met dit besluit. Aangezien artikel 16, lid 1, tweede volzin, van verordening nr. 1/2003 de nationale rechterlijke instanties voorts oproept om te vermijden beslissingen te nemen die in strijd zouden zijn met een besluit dat de Commissie ter uitvoering van met name artikel 101, lid 1, VWEU overweegt te geven, heeft het Gerecht ook blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat een nationale rechterlijke instantie kan verklaren dat de betrokken clausules in overeenstemming zijn met artikel 101 VWEU, terwijl de Commissie de procedure nog kan heropenen overeenkomstig artikel 9, lid 2, van verordening nr. 1/2003 en – zoals zij oorspronkelijk van plan was – een besluit kan geven waarbij formeel een inbreuk wordt vastgesteld.

Het Hof komt dan ook tot de slotsom dat **het Gerecht in het bestreden arrest blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting bij de beoordeling van de evenredigheid van het omstreden besluit wat de aantasting van de belangen van derden betreft. Bijgevolg vernietigt het Hof het bestreden arrest.**

Aangezien de zaak naar zijn oordeel in staat van wijzen is, onderzoekt het Hof ten slotte het middel tot nietigverklaring dat is ontleend aan schending van het evenredigheidsbeginsel. Voortbouwend op de gronden die de vernietiging van het bestreden arrest rechtvaardigen, **wijst het Hof erop dat de verplichtingen die beogen de aan de omroeporganisaties verleende territoriale exclusiviteit te waarborgen en waaraan afbreuk wordt gedaan door de bij het omstreden besluit verbindend verklaarde toezeggingen, een essentieel element vormen in de opzet van de betrokken licentieovereenkomsten. Het Hof komt tot de slotsom dat de Commissie door de vaststelling van het omstreden besluit de contractuele rechten van derden, waaronder die van Groupe Canal +, ten aanzien van Paramount heeft uitgehold en aldus het evenredigheidsbeginsel heeft geschonden, zodat het omstreden besluit nietig moet worden verklaard.**

NOTA BENE: Bij het Hof van Justitie kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld tegen een arrest of een beschikking van het Gerecht. In beginsel heeft de hogere voorziening geen opschortende werking. Indien de hogere voorziening ontvankelijk en gegrond is, vernietigt het Hof de beslissing van het Gerecht. Ingeval de zaak in staat van wijzen is, kan het Hof de zaak zelf afdoen. In het omgekeerde geval verwijst het de zaak naar het Gerecht, dat aan de door het Hof in het kader van de hogere voorziening gegeven beslissing is gebonden.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170